

ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ & ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ

«ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ»

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΜΑΪΟΣ 2021

Περιοχή μελέτης

Στο παραδοσιακό τμήμα του αστικού ιστού της πόλης της Καστοριάς, στην «καρδιά» του ιστορικού τόπου, βρίσκεται η πλατεία των Αδελφών Εμμανουήλ. Η περιοχή «Ντολτσό», εντός της οποίας χωροθετείται η παραπάνω πλατεία, χαρακτηρίζεται από τον μεγάλο αριθμό παραδοσιακών κατοικιών «αρχοντικών» καθώς και μεταβυζαντινών ναών. Ένα πυκνό δίκτυο στενών μονοπατιών που σαρώνουν το σύνολο της περιοχής αποτελεί το ιδιαίτερο γνώρισμα του πολεοδομικού σχεδιασμού του παρελθόντος. Από την παραλίμνια οδό, ακολουθώντας την οδό Ρήγα Φεραίου και σε απόσταση μόλις 150 μέτρων οδηγούμαστε στην πλατεία των Αδελφών Εμμανουήλ, στο μέσο σχεδόν της διαδρομής αυτής, στα δυτικά της οδού συναντάμε και την κατοικία στην οποία έζησε η οικογένεια Εμμανουήλ. Η πλατεία σήμερα έχει σχεδόν τριγωνικό σχήμα και καταλαμβάνει έκταση 1.074,00τ.μ. Σε αυτήν καταλήγουν οι οδοί Ρήγα Φεραίου, Βυζαντίου, Φιλίππου και Πηχεών.

Ανάλυση - περιγραφή υφιστάμενης κατάστασης

Η πλατεία των Αδελφών Εμμανουήλ αποτελεί το πιο κομβικό σημείο της περιοχής. Η οδός Ρήγα Φεραίου που οδηγεί στην πλατεία, αποτελεί για το τμήμα αυτό της πόλης, την κεντρικότερη σύνδεση του εσωτερικού τμήματος του αστικού ιστού με το παραλίμνιο μέτωπο. Περιμετρικά της πλατείας έχουν αναπτυχθεί καταστήματα εστίασης, παραδοσιακοί ξενώνες, μουσεία και μικρά καταστήματα λιανικού εμπορίου. Ο χώρος της πλατείας είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τα ήθη και έθιμα της περιοχής καθώς σε αυτόν κάθε χρόνο πραγματοποιούνται ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Η πλατεία για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα δεν έχει δεχθεί οποιαδήποτε επέμβαση συντήρησης και εξωραϊσμού, πέρα από σημειακές εργασίες αποκαταστάσεων των υποδομών που διέρχονται από τις περιμετρικές οδούς.

Κατά την περιήγηση στο χώρο της πλατείας προέκυψαν οι παρακάτω παρατηρήσεις που αφορούν δυσλειτουργίες και ιδιαιτερότητες της περιοχής:

- Η πλατεία εντάσσεται στον ιστορικό τόπο της πόλης της Καστοριάς γεγονός που επιτάσσει ο χαρακτήρας και η μορφή της να συνάδουν με το ύφος και τον χαρακτήρα του παραδοσιακά δομημένου περιβάλλοντος

- Οι τρεις από τις τέσσερις οδούς που περιβάλλουν την πλατεία, έχουν επιστρωθεί με επένδυση πέτρας σε αντίθεση με την οδό Βυζαντίου, στα δυτικά, η οποία διατηρεί το παραδοσιακό λιθόστρωτο που συναντάμε και στα περισσότερα μονοπάτια της ευρύτερης περιοχής.
- Τμήματα των οδών νότια και δυτικά της πλατείας χρησιμοποιούνται ως χώροι στάθμευσης γεγονός που αλλοιώνει το οπτικό πεδίο τόσο όσων προσεγγίζουν την πλατεία από την παραλίμνια οδό, όσο και αυτών που κινούνται στο εσωτερικό της.
- Εντός του χώρου της πλατείας υπάρχει μνημείο αφιερωμένο στη μνήμη των Αδελφών Εμμανουήλ η θέση του οποίου όμως δεν το αναδεικνύει και επιπλέον εμποδίζει τη θέα προς τον ιερό ναό του Αγίου Ανδρέα που βρίσκεται ακριβώς από πίσω.
- Εντός της πλατείας έχουν τοποθετηθεί διάφορα αντικείμενα (ομπρέλες, τραπεζοκαθίσματα, μια παραδοσιακή βάρκα και μικρές ξύλινες κατασκευές) τα οποία της προσδίδουν μια άναρχη εικόνα.
- Το υλικό επίστρωσης της πλατείας καθώς και ο αστικός εξοπλισμός που υπάρχει σε αυτή παρουσιάζουν σημαντικές φθορές και χρήζουν ανανέωσης.
- Τα πέτρινα τοιχία και τα κεραμικά που έχουν τοποθετηθεί στη στέψη τους, παρουσιάζουν σημαντικές φθορές.

Σκοπός – Αντικείμενο μελέτης

Με γνώμονα τα παραπάνω, κρίνεται σκόπιμη η συντήρηση, ο εξωραϊσμός και η σχεδιαστική βελτίωση του χώρου της πλατείας. Η επέμβαση θα περιλαμβάνει μικρή τροποποίηση του περιγράμματος της πλατείας ώστε αυτή να αποκτήσει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη επιφάνεια διατηρώντας ταυτόχρονα τον κομβικό της χαρακτήρα. Οι επεμβάσεις που προτείνονται δίνουν τη δυνατότητα στον επισκέπτη να έχει ανεμπόδιση θέα των παραδοσιακών κτισμάτων που οριοθετούν τον χώρο της πλατείας και ταυτόχρονα να επιτρέπουν στην πλατεία να συνεχίσει να φιλοξενεί όλες εκείνες τις εκδηλώσεις που την έχουν κάνει, μέχρι σήμερα, αλληλένδετη με την παράδοση αυτού του τόπου. Αναφορικά με τις περιμετρικές οδούς, οι οποίες προσδίδουν τον ιδιαίτερο κομβικό χαρακτήρα της περιοχής, αυτές θα πρέπει να διατηρήσουν επαρκές πλάτος ώστε να είναι εφικτή η διέλευση οχημάτων, η οποία όμως θα περιορισθεί μόνο στις εντελώς απαραίτητες κινήσεις που αφορούν κυρίως τροφοδοσίες καταστημάτων και διελεύσεις οχημάτων έκτακτης ανάγκης. Η στάθμευση οχημάτων περιμετρικά της πλατείας θα απαγορευθεί καθώς πέραν της αισθητικής υποβάθμισης που προκαλεί, μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο και για την ασφαλή διακίνηση των πεζών από και προς το εσωτερικό της πλατείας.

Προτάσεις – παρεμβάσεις

1. Η πλατεία προτείνεται να είναι ανοιχτή στο να υποδεχθεί τους επισκέπτες σε αυτή, από όλες τις οδούς που καταλήγουν στην περίμετρό της. Επιπλέον στο σχεδιασμό των προσβάσεων σε αυτή λήφθηκαν υπόψη οι υφιστάμενες υψομετρικές διαφορές που υπάρχουν στις περιμετρικές οδούς, ώστε η τελική πρόταση να προσαρμοσθεί στο ήδη διαμορφωμένο έδαφος χωρίς να προκαλέσει έντονες υψομετρικές διαφοροποιήσεις. Στις τρεις από τις τέσσερις κορυφές της πλατείας προτείνεται η κατασκευή κλιμάκων οι οποίες θα μπορούν να ενοποιήσουν το εσωτερικό της με τις περιμετρικές οδούς παρέχοντας επαρκές και ασφαλές πλάτος διέλευσης. Στη βορειοανατολική κορυφή η στάθμη του δαπέδου ταυτίζεται με την αντίστοιχη στάθμη της οδού και ως εκ τούτου το σημείο αυτό θα αποτελέσει και την πρόσβαση για τα ΑΜΕΑ στο εσωτερικό της πλατείας. Η δημιουργία των «εισόδων» αυτών έχει σκοπό να προσελκύσει τους πεζούς να περάσουν από το εσωτερικό της πλατείας μετατρέποντας την σε κρίκο σύνδεσης του παραλίμνιου μετώπου με το εσωτερικό του αστικού ιστού.
2. Λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι οι υψηλότερες στάθμες εντοπίζονται στη βόρεια πλευρά της πλατείας, προτείνεται η κατασκευή αναβαθμών-«κερκίδων» μέσω των οποίων θα επιτευχθεί η ομαλότερη αισθητικά αφομοίωση της υψομετρικής διαφοράς και ταυτόχρονα θα δημιουργηθεί ένα μεγάλο «καθιστικό» που θα μπορεί να αξιοποιηθεί για τις διάφορες εκδηλώσεις που

πραγματοποιούνται στον χώρο της πλατείας. Αντίστοιχα στη νότια πλευρά όπου παρατηρείται η αντίθετη κατάσταση, με την στάθμη της πλατείας να είναι ψηλότερα της αντίστοιχης στάθμης της περιμετρικής οδού, προτείνεται η δημιουργία ενός ενδιάμεσου επιπέδου – «παταριού» σε χαμηλότερη στάθμη, με χρήση πρασίνου, το οποίο θα βοηθήσει στην ομαλότερη οπτικά μετάβαση προς τη χαμηλότερη υψομετρικά οδό. Επιπλέον στη νότια πλευρά της πλατείας προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία οπτικού φραγμού για τον παρατηρητή που θα προσεγγίζει σε αυτή προερχόμενος από το παραλίμνιο μέτωπο, επιλέχθηκε η χρήση μεταλλικών κιγκλιδωμάτων τα οποία θα παρέχουν την απαιτούμενη οπτική διαπερατότητα και δε θα δημιουργούν την αίσθηση ύπαρξης πέτρινου τείχους.

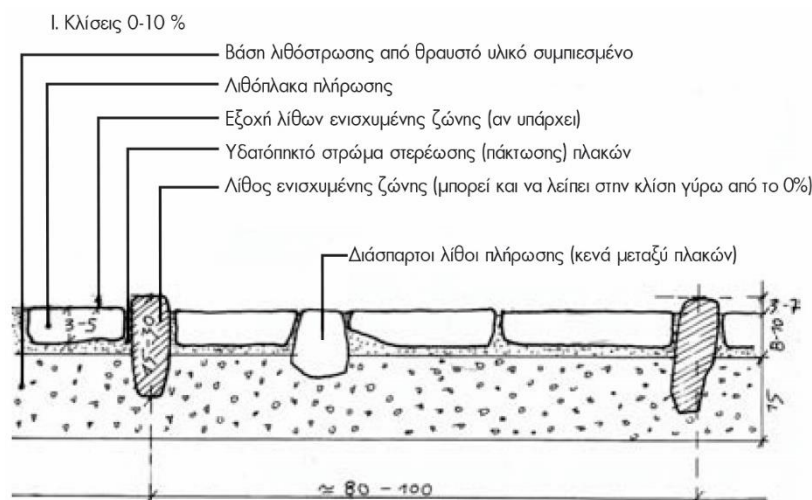
3. Στο εσωτερικό της πλατείας προτείνεται ένας ενιαίος ανοιχτός χώρος, χωρίς ανισοσταθμίες, που θα μπορεί να φιλοξενήσει τις διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις αλλά και ταυτόχρονα θα παρέχει τον απαραίτητο ελεύθερο χώρο στον επισκέπτη ώστε να μπορεί να απολαύσει το παραδοσιακό μέτωπο που δημιουργούν τα κτίσματα που οριοθετούν το χώρο της πλατείας.
4. Το μνημείο προτείνεται να μεταφερθεί στο μέσο της νότιας πλευράς της πλατείας και να αναδειχθεί με κατάλληλο φωτισμό. Με τον τρόπο αυτό υπάρχει καλύτερη οπτική επαφή και ανάδειξη του ενώ ταυτόχρονα στη νέα θέση του, δεν αποτελεί οπτικό εμπόδιο για όσους βρίσκονται στο εσωτερικό της πλατείας.

Με τα παραπάνω επιτυγχάνεται μια ήπιας μορφής επέμβαση στην περιοχή, η οποία ακολουθεί την υφιστάμενη μορφολογία του εδάφους, ενισχύει τον κομβικό της χαρακτήρα, αυξάνει την συνολική επιφάνεια του εσωτερικού χώρου της πλατείας τονίζοντας ακόμα περισσότερο το χαρακτήρα της όχι μόνο ως τόπο καθημερινής συνάντησης και κοινωνικοποίησης αλλά και ως χώρο εκδηλώσεων.

Υλικά

Η πρόταση στοχεύει στην αισθητική και ποιοτική αναβάθμιση του χώρου της πλατείας παρέχοντας ένα ασφαλές και φιλικό περιβάλλον στον επισκέπτη. Η επιλογή των υλικών έγινε με γνώμονα τη εναρμόνιση με τον παραδοσιακό χαρακτήρα της περιοχής. Για τους ανωτέρω λόγους προτείνονται:

- Κατασκευή πέτρινου λιθόστρωτου στο σύνολο της περιμέτρου της πλατείας αφού προηγηθεί η καθαίρεση των πέτρινων επενδύσεων που έχουν χρησιμοποιηθεί για την επίστρωση τριών εκ των τεσσάρων περιμετρικών οδών. Στην οδό Βυζαντίου όπου υπάρχει ήδη λιθόστρωτο δάπεδο προτείνεται η σημειακή επισκευή του, όπου εντοπισθούν φθορές από μεταγενέστερες επεμβάσεις. Στις υπόλοιπες τρεις οδούς όπου σήμερα υπάρχει επίστρωση με επένδυση πέτρας, θα πρέπει να γίνει αποξήλωση της πέτρινης επένδυσης και να πραγματοποιηθεί διερευνητική τομή για τυχόν ύπαρξη προγενέστερου λιθόστρωτου κάτω από το στρώμα της υφιστάμενης επίστρωσης. Σε περίπτωση που δεν βρεθεί αρχικό λιθόστρωτο δάπεδο προτείνεται η εκ νέου κατασκευή του με φυσικές πέτρες ακανόνιστου σχήματος, λαξευμένες, ελάχιστου πάχους 10εκ. Η κατασκευή του λιθόστρωτου δαπέδου θα γίνει χωρίς τη χρήση τσιμεντοκονιάματος, ώστε να είναι υδατοδιαπερατό και ταυτόχρονα να συνάδει με το παραδοσιακό τρόπο δόμησης των λιθόστρωτων μονοπατιών .

- Καθαίρεση των υφιστάμενων πέτρινων τοιχίων και ανακατασκευή νέων, σύμφωνα με τη συνημμένη κάτοψη, από αργολιθοδομή ακανόνιστου σχήματος, ενδεικτικού πάχους 60εκ. στη στέψη της οποίας θα υπάρχει ελαφρά οπλισμένο σκυρόδεμα ώστε να μπορούν αυτά να χρησιμοποιηθούν και ως καθιστικά όπου αυτό είναι εφικτό από τις υψομετρικές διαφορές.
- Επίστρωση με φυσικούς κυβόλιθους, διαστάσεων 10X10X7εκ. γκρι χρώματος σε ημικυκλικά μοτίβα στο σύνολο του εσωτερικού της πλατείας. Σε επίπεδο οπτικών χαράξεων προτείνεται η δημιουργία τμημάτων ημικυκλικών δακτυλίων – ημικυκλικών λωρίδων από φυσικούς κυβόλιθους λευκού χρώματος διαστάσεων 10X10X4εκ. Το κύριο σώμα του δαπέδου των κυβολιθών θα είναι υδατοδιαπερατό, ακολουθώντας και εδώ το τρόπο δόμησης των παραδοσιακών λιθόστρωτων μονοπατιών, χωρίς χρήση τσιμεντοκονιάματος. Τα κυκλικά τόξα με τους κυβόλιθους διαφορετικού χρώματος, θα λειτουργούν ως όρια εγκιβωτισμού του κύριου σώματος των κυβολιθων, στην τοποθέτησή τους θα γίνει χρήση τσιμεντοκονιαμάτος και θα κατασκευασθεί και υπόβαση από ελαφρά οπλισμένο σκυρόδεμα.
- Τοποθέτηση νέων καθιστικών, σύμμικτης κατασκευής από μέταλλο και ξύλο.
- Στην ίδια αισθητική με τα καθιστικά θα είναι και οι κάδοι απορριμμάτων και τα σταχτοδοχεία με τα οποία θα πρέπει να εξοπλισθεί ο καινούριος χώρος της πλατείας.
- Κατασκευή πέτρινης κρήνης στο πέτρινο τοιχίο, στη βόρεια πλευρά της πλατείας.
- Τοποθέτηση νέων φωτιστικών παραδοσιακής μορφής για τον φωτισμό της πλατείας τύπου led και ενδοδαπέδων για τον εστιασμένο φωτισμό του μνημείου τύπου led.

ΔΙΚΤΥΟ ΙΣΧΥΡΩΝ ΡΕΥΜΑΤΩΝ

Για τον ηλεκτροφωτισμό της πλατείας τοποθετούνται νέα φωτιστικά παραδοσιακής μορφής, τύπου led σε νέους επίσης παραδοσιακής μορφής χαλύβδινους γαλβανισμένους και βαμμένους ιστούς ύψους 4 μέτρων αντίστοιχα και ενδοδαπέδια φωτιστικά τετράγωνου σχήματος, τύπου led, για τον φωτισμό του μνημείου. Το βάθος εκσκαφής για το δίκτυο ηλεκτροφωτισμού είναι 80 εκ από την σημερινή στάθμη εδάφους

Οι Συντάκτες

Μάριος Προκοπίδης
Αρχ. Μηχ.

Κωνσταντίνος Τσέλας
Ηλ. Μηχ.

Παράρτημα Φωτογραφικής Τεκμηρίωσης

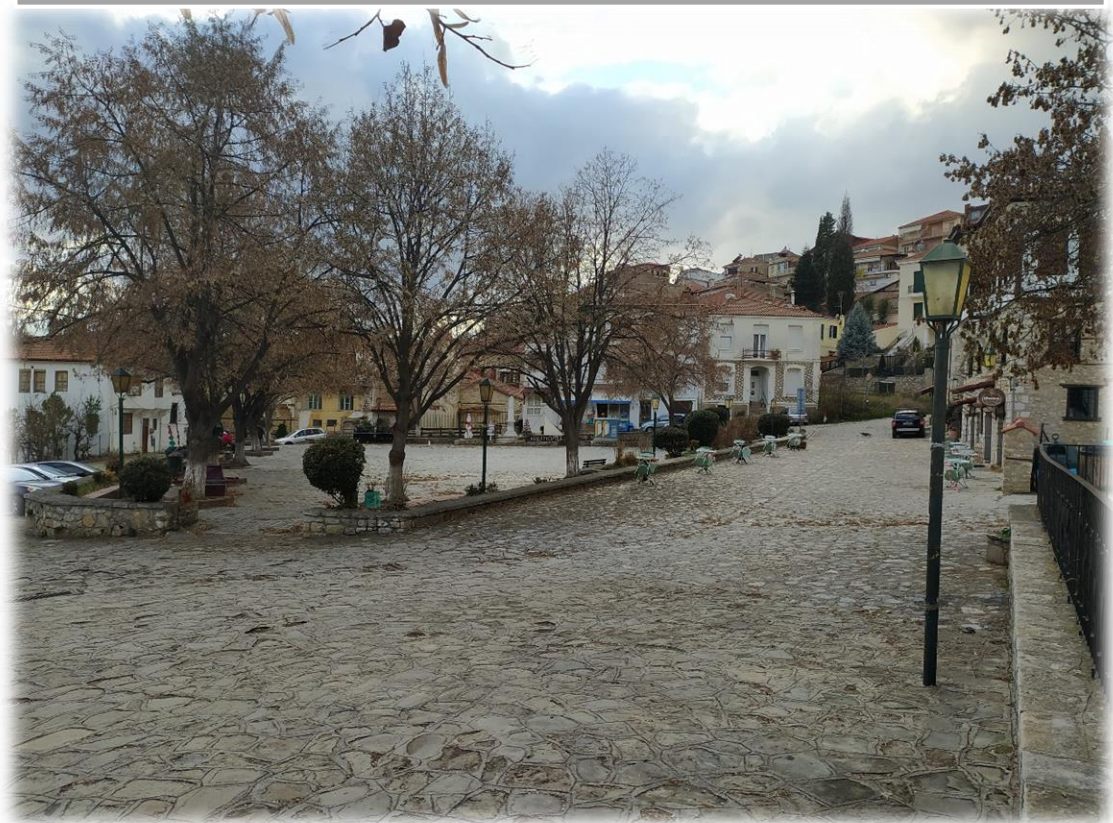

Όψεις της πλατείας από την οδό Ρήγα Φεραίου (νότια)

Βορειοανατολική είσοδος της πλατείας

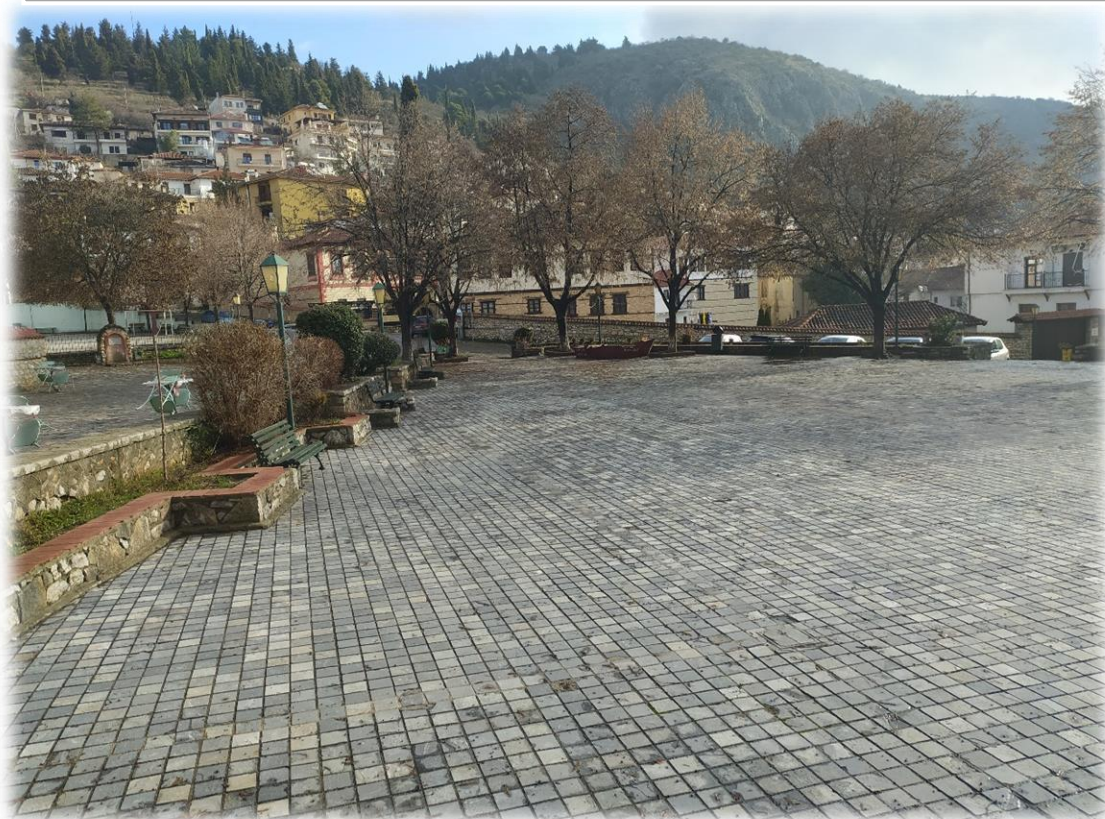
Βορειοδυτική είσοδος της πλατείας (επάνω)

Παραδοσιακό λιθόστρωτο επί της οδού Βυζαντίου (κάτω)

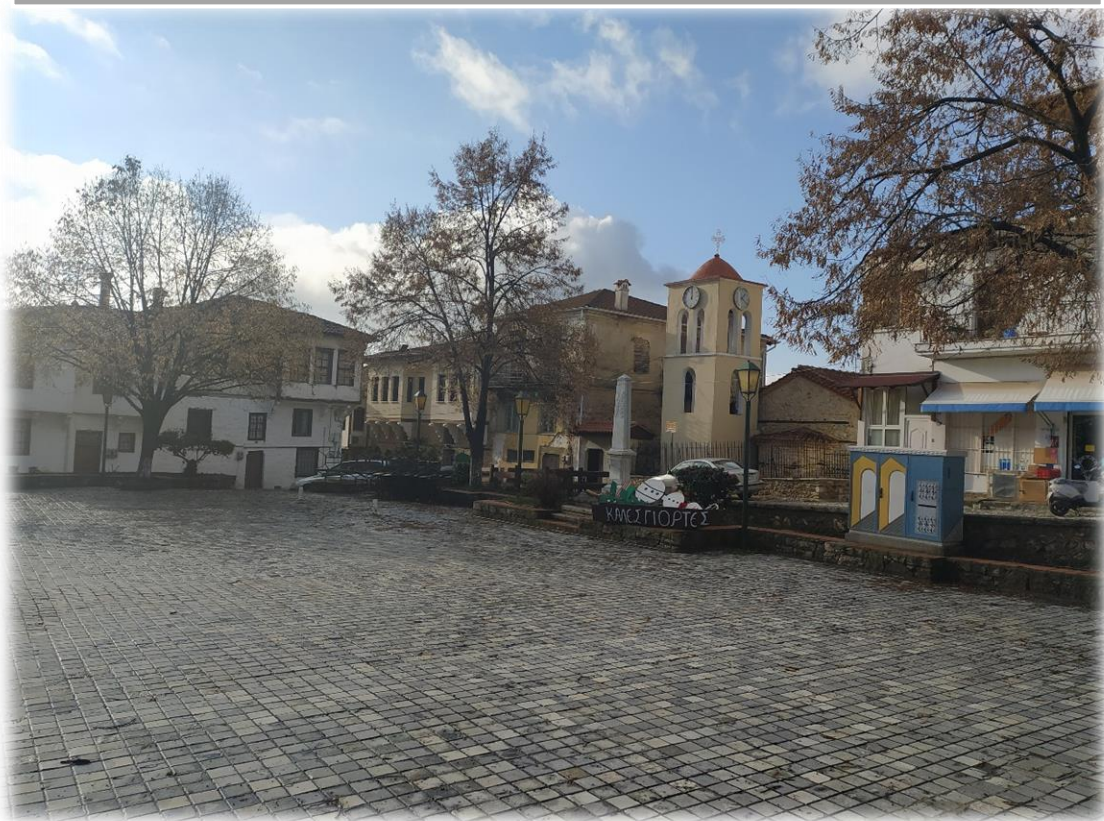
Παραδοσιακό λιθόστρωτο επί της οδού Βυζαντίου (επάνω)
Εσωτερική όψη του βορειοανατολικού τμήματος της πλατείας (κάτω)

Εσωτερική όψη της νοτιοανατολικής πλευράς της πλατείας (επάνω)

Εσωτερική όψη της νοτιοδυτικής πλευράς της πλατείας (κάτω)

Εσωτερική όψη βορειοδυτικής εισόδου της πλατείας (επάνω)

Εσωτερική όψη βορειοανατολικής εισόδου της πλατείας (κάτω)

Παράρτημα φωτορεαλιστικής απεικόνισης πρότασης

Νοτιοανατολική όψη της πλατείας (επάνω)

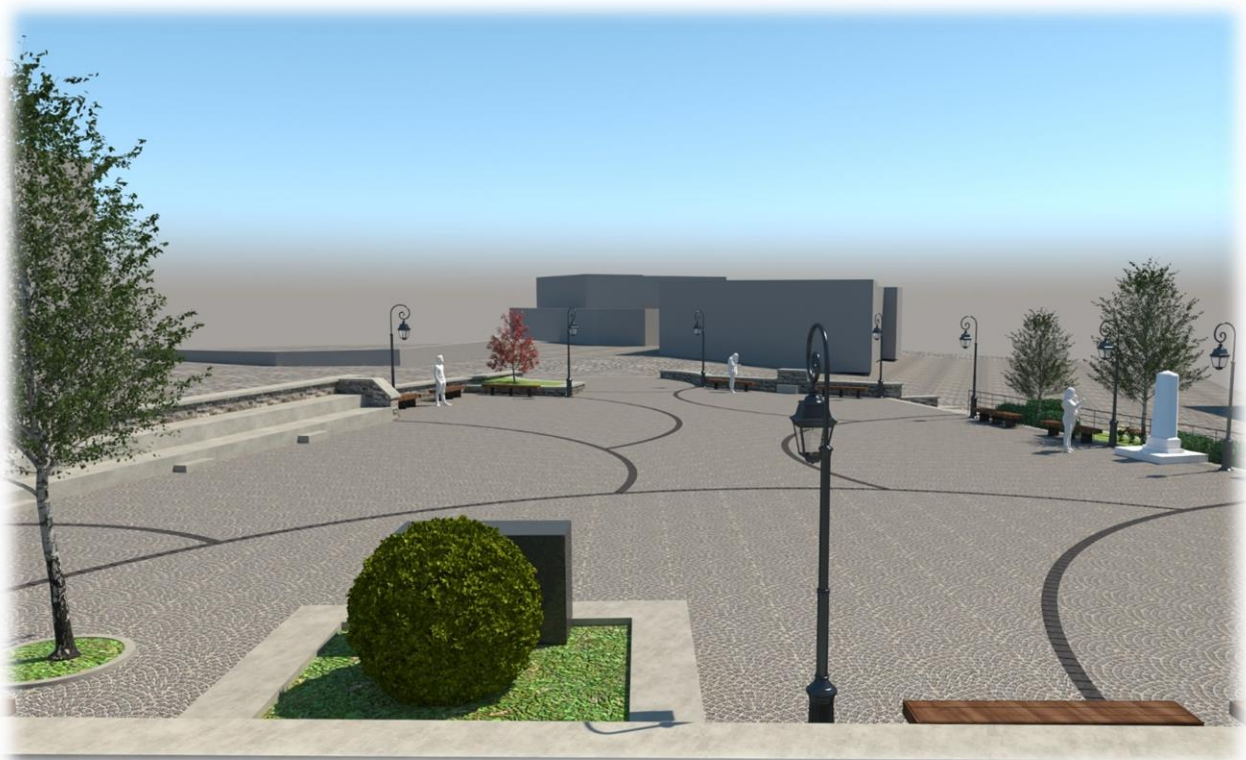
Όψη βορειοανατολικής εισόδου της πλατείας (κάτω)

Όψη βορειοδυτική εισόδου της πλατείας (επάνω)

Εσωτερική όψη της πλατείας (κάτω)

Όψη νοτιοδυτικής εισόδου της πλατείας (επάνω)

Εσωτερική όψη της πλατείας (κάτω)

Νότια όψη της πλατείας (επάνω)

Νότια όψη της πλατείας (κάτω)

Ενδεικτικές εικόνες προτεινόμενων υλικών και αστικού εξοπλισμού πλατείας

- Λιθόστρωτο δάπεδο για τις οδούς περιμετρικά της πλατείας

- Μοτίβο τοποθέτησης κυβόλιθων «Δεματίου» στο εσωτερικό της πλατείας

«ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ»

- Κάδος απορριμμάτων

- Παγκάκι και κρήνη

